ZNP

Sprawy Nauczycielskie

WILNO

ROK VII Nr

TREŚĆ:

Redaguje w imieniu Komitetu Lisowski Stanisław.
Redaktor odpowiedzialny: Jaworski Zygmunt.
Pismo wychodzi 1-go każdego miesiąca prócz feryj wakacyjnych.

Cena numeru 50 gr. — dla członków Związku N. P. bezpłatnie.
Prenumerata roczna 5 zł.

Okładkę projektowała kol. Paulowa.

Zakł. Graf. „Znicz“ w Wilnie.

Rok VII. Wilno — Grudzień — 1935 Nr. 4.

SPRAWY NAUCZYCIELSKIE

MIESIĘCZNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM ORGANIZACYJNYM, SPOŁECZNO-OŚWIATOWYM ORAZ PEDAGOGICZNO-DYDAKTYCZNYM

ORGAN ZARZĄDU WILEŃSKIEGO OKRĘGU ZWIĄZKU NAUCZYCIELSTWA POLSKIEGO

Redakcja i Administracja: Wilno, Zygmuntowska 4 m. 5. Tel. 1476. P. K. O. 81.300.

Koleżanki i Koledzy!

Stoimy przed XIV Zjazdem Sprawozdawczym Okręgu. Zjazdem zwołanym postanowieniami nowego statutu i wolą XIII Zjazdu Delegatów Okręgu. Zbliżający się Zjazd jest dalszym ciągiem i uzupełnieniem XIII Zjazdu Delegatów. Wybory, jako najistotniejsza część programu każdego Zjazdu, zostały odroczone do Zjazdu sprawozdawczego. Stąd płyną szczupłe rozmiary sprawozdań, które obejmują tylko półroczny okres sprawozdawczy.

Okres czasu objęty sprawozdaniem nie należał do lepszych od poprzednich. Przeciwnie. Zamiast lepszych warunków pracy i rozwoju szkoły i nauczyciela spadały i spadają na nas nowe klęski. Katastrofalne położenie szkoły, nadmierne przeciążenie nauczyciela obowiązkami szkolnemi, stałe pogarszanie się sytuacji moralnej i materjalnej nauczyciela, ostatniemi czasy zaś uchwalona obniżka poborów, oraz zamierzenia Rządu wstrzymania awansu automatycznego nauczycielstwu, jest wyraźnem i systematycznem dążeniem do pozbawienia zawodu nauczycielskiego dotychczasowego charakteru stanowiska społecznego. Jest dążeniem do pozbycia nauczyciela awansu społecznego. Nasz trud i wysiłek pełne poświęceń w okropnych warunkach pracy dla dobra szkoły nie znajduje zrozumienia i należytej oceny.

Pod ciosami tych klęsk organizacja nasza nie upada na duchu. Wzrost liczebny szeregów związkowych jest najlepszym tego dowodem. Ten wzrost jest wynikiem niezachwianej i silnej wiary nauczy-

cielstwa w zbiorowy — organizacyjnie zespolony — czyn. Na usiłowania zmierzające do zepchnięcia pozycji społecznej nauczyciela odpowiedzmy czynem organizacji sił, zwartością, solidarnością i karnością organizacyjną.

W poczuciu wielkiej krzywdy wyrządzonej szkolnictwu i w poczuciu odpowiedzialności za godność zawodu nauczycielskiego damy godną odpowiedź nauczyciela i wychowawcy na Zjeździe Sprawozdawczym Okręgu oraz Kongresie Związku w dniu 8 stycznia 1936 r.

Uchwała Zarządu Okręgu.

Wobec zamierzeń Rządu wstrzymania nauczycielstwu automatycznych awansów, Zarząd Okręgu na posiedzeniu w dniu 27.XI b. r. uchwalił jednogłośnie kategoryczny protest przeciwko ujawnianym zamiarom. Przeprowadzenie powyższego projektu krzywdzi nauczycielstwo moralnie i materjalnie. Zarząd Okręgu nie znajduje wyjaśnienia dlaczego nauczycielstwo musi ponosić największe ofiary dla ratowania skarbu Państwa.

ZARZĄD OKRĘGU.

XIV Zjazd Sprawozdawczy Okręgu.

Sprawozdawczy Zjazd Okręgu Wileńskiego Z. N. P. zgodnie z zapowiedzią w poprzednim numerze „Spraw Naucz.", odbędzie się *13 i 14 grudnia b. r.* w gmachu U. S. B. w Sali Śniadeckich.

Zebranie rozpocznie się 13 grudnia b. r. o godzinie 10-ej.

PORZĄDEK DZIENNY XIV ZJAZDU SPRAWOZDAWCZEGO Z. N. P. W WILNIE.

I-szy dzień obrad, 13 grudnia 1935 r., godz. 10:

1. Otwarcie Zjazdu:
   a) zagajenie,
   b) powitanie.
2. Referat: Położenie szkoły i nauczyciela na terenie Okręgu Szkolnego Wileńskiego.
3. Dyskusja nad referatem.
4. Sprawozdanie z działalności za czas od 1. I. do 30. VI 1935 r.

5. Sprawozdanie Komisji Kontrolnej.
6. Dyskusja.
7. Uchwalenie preliminarza budżetowego na okres dwuletni.

Wieczorem teart.

II-gi dzień obrad, 14 grudnia 1935 r.

1. Obrady w poszczególnych sesjach według porządku ustalonego przez statut.

a) organizacyjnej — w Sali Śniadeckich U. S. B., o godz. 8,
b) pedagogicznej — w jednej z sal wykł. U. S. B., godz. 8.30,
c) pracy społecznej — w jednej z sal wykł. U. S. B., godz. 8,30.

2. Obrady plenarne, godz. 9,30.

Wybory Prezesa Okręgu.

3. Obrady w poszczególnych sesjach.

4. Obrady plenarne, godz. 12:

Wybory członków Zarządu Okręgu,
b) wybory członków Komisji Kontrolującej,
c) wybory Prezesa Sądu Organizacyjnego i jego zastępcy.

5. Ustalenie programu prac na okres dwuletni, na podstawie wniosków, przedłożonych przez poszczególne sesje.

6. Uchwalenie wniosków i przedłożonych rezolucyj do władz, do Zarządu Głównego i Zjazdu Delegatów Związku.

7. Zamknięcie Zjazdu.

Do udziału w Zjeździe Okręgowym z głosem stanowczym upoważnieni są:

1. Członkowie Zarządu Okręgu.
2. a) Prezesi Ognisk i Oddziałów,
b) Przewodniczący Wydziałów Pedag. Ognisk i Oddziałów,
c) Przewodniczący Wydziałów Pracy Społ. Ognisk i Oddz.
d) Przewodniczący Sekcyj Zawod. Oddz. Grodzkich i Powiat.
e) Członkowie Komisji Kontrolującej Okręgu.

Wszyscy uprawnieni do udziału w zjeździe za wyjątkiem członków: Zarządu Okręgu, Komisji Kontrolującej Okręgu i członków Sączenia, stwierdzające jaką funkcję dany członek pełni w Ognisku lub Oddziale Powiatowym (Grodzkim). Zaświadczenia te dla prezesów Ognisk, Przewodniczących Wydziałów: Pedagogicznych, Pracy Społecznej, oraz Przewodniczących Sekcyj Zawodowych, Oddziałów Powia-

ıowych (Grodzkich) winny być podpisane przez Prezesa i Przewodniczącego Wydziału Organizacyjnego Oddziału Powiatowego (Grodzk.).

Zaświadczenie dla Przewodniczących Wydziału Pedagogicznego i Wydziału Pracy Społecznej Ognisk podpisuje Prezes i Przewodniczący Wydziału Organizacyjnego Ogniska. Poza podpisami zaświadczenie to winno być zaopatrzone pieczątką okrągłą danej komórki organizacyjnej i przeciągnięte przez dziennik podawczy.

Sprawa urlopów dla uczestników Zjazdu została w Kuratorjum załatwiona. Prezydja Oddziałów Powiatowych najpóźniej do 5 grudnia b. r. sporządzą wykazy członków uprawnionych, którzy wezmą udział w zjeździe i przedłożą je Inspektorowi Szkolnemu — przesyłając jednocześnie odpis do Okręgu.

Ognisko (Oddział) *Wzór zaświadczenia*
Związek Naucz. Polsk.
w.................................
powiat...............................
dnia...................................

ZAŚWIADCZENIE

L. dz.................. Niniejszem stwierdza się, że Kolega(żanka.................................

jest .... i wobec tego
(wymienić funkcję, jaką pełni wyżej wymieniony)
uprawniony jest do wzięcia udziału w XIV Sprawozdawczym Zjeździe Okręgowym, mającym się odbyć 13 i 14 grudnia 1935 r.

Przewodn. Wydz. Organ. *Prezes*

Pieczęć

Sprawozdanie z działalności Okręgu Wileńskiego

Związku Nauczycielstwa Polskiego za rok 1935.

I. Skład Zarządu Okręgu Wileńskiego Z. N. P.

Dobosz Stanisław — Prezes.

Jaworski Zygmunt — Viceprezes, po wyjeździe kol. Dobosza — p. o. prezesa.

Balcerak Eugenjusz — Przewodniczący Wydziału Organizacyjnego.

Hodiw Grzegorz — Zastępca przewodn. Wydz. Organizacyjnego.

Lisowski Stanisław — Przewodniczący Wydz. Pedagogicznego.

Matuszkiewicz Mieczysław — Zastępca przew. Wydz. Pedag.

Chmielewski Aleksander — Przewodniczący Wydz. Pracy Społ.
Tracz Ferdynand — Zastępca przew. Wydz. Pracy Społecznej.
Radziwanowski Leon — Przewodniczący Wydz. Finansowego.
Dr. Józef Piwowar — Przewodniczący Wydz. Obrony Prawnej.
Antoszczuk Stanisław — Przewodniczący Sekcji Szkolnictwa Średniego Ogólno-kształcącego.
Nowicki Edmund — Przewodnicz. Sekcji Szkoln. Zawodowego.
Fil Maciej — Grodno.
Girul Stanisław — Baranowicze.
Jaroszewicz Wiktor — Wilejka.
Królikowski Eugenjusz — Wileńsko-Trocki.
Koneczny Jan — Oszmiana.
Kopciński Zdzisław — Dzisna.
Kraszewski Jan — Nieśwież.
Marcinkowski Antoni — Nowogródek.
Orkusz Ferdynand — Lida.
Rapacki Gustaw — Szczuczyn k/Lidy.
Tyszkowski Tadeusz — Wołożyn.
Wasilewska Rozalja — Słonim.
Wójciak Józef — Święciany.
Zasada Szczepan — Wołkowysk.
Zaleski Bronisław — Brasław.

Zastępcy:

Kodź Henryk — Augustów.
Milenkiewicz Józef — Wilno.
Niewiadomski Jan — Mołodeczno.
Wokulska-Piotrowiczowa J. — Wilno.
Szewczyk Konstanty — Stołpce.

II. Komisja Kontrolująca.

Latoszek Władysław — Wilno.
Stanek Jan — Nowogródek.

Zastępcy:

Anielski Jan — Wileńsko-Trocki.
Krzewski Wacław — Suwałki.

III. Sąd Honorowy.

Małachowski Leon — Święciany.
Dr. Józef Piwowar — Wilno.
Sztejnowa Wanda — Wilno.
Stępiński Leon — Wilno.
Warakomski Zygmunt — Augustów.

Zastępcy:

Kornetowa Teodozja — Lida.
Kotecki Józef — Wileńsko-Trocki.
Skórko Andrzej — Wilno.

Prace Zarządu i Prezydjum.

W okresie sprawozdawczym Zarząd odbył 4 plenarne posiedzenia a Prezydjum 15 posiedzeń. Na posiedzeniach omawiano następujące sprawy:

1. Wykonanie uchwał XIII-go Zgromadzenia Okręgowego.
2. Plan pracy.
3. Sprawy finansowo-gospodarcze.
4. Sprawy społeczno-oświatowe.
5. Sprawy szkolnictwa.
6. Wydawnictwo „Spraw Nauczycielskich".
7. Reorganizacja funduszu dla bezrobotnych.
8. Organizacja P. A. O.
9. Konferencja Prezydjów Ognisk.
10. Sprawy prasowe.
11. Sprawy organizacyjne.
12. Lustracja Oddziałów Powiatowych.
13. Współpraca z władzami szkolnemi.
14. Współpraca z Władzami Administracyjnemi.
15. Współpraca z „Kurjerem Wileńskim".
16. Składka na kopiec i pomnik Józefa Piłsudskiego.
18. Preliminarz budżetowy Okręgu na 1935/36 rok.
17. Wprowadzenie nowego statutu Z. N. P.
19. Zjazdy Powiatowe.
20. Udzielanie zapomóg.
21. Poradnia Dydaktyczna K. O. S. W.

22. Wydawnictwa K. O. S. W.
23. Plan pracy Wydziałów.
22. Organizacja Okręgowej Kasy Pożyczkowo-Oszczędnościowej.
25. XIV. Zjazd Okręgowy.
26. Zmiana lokalu Okręgu.
27. Zakupienie inwentarza.
28. Budżet „Spraw Nauczycielskich".
29. Reorganizacja Ognisk i Oddziałów Powiatowych.

Zarząd był w ścisłym kontakcie z poszczególnemi komórkami organizacyjnemi. Dokonano reorganizacji Powiatowych Oddziałów i Ognisk stosownie do nowego statutu i w związku z tą pracą było dużo wyjazdów.

XIII Zgromadzenie Okręgowe Delegatów Ognisk Z. N. P.

W dniach 5 i 6 kwietnia 1935 roku odbyły się obrady Zgromadzenia w Sali Śniadeckich U. S. B. pod przewodnictwem posła kol. Dobosza Stanisława — Przewodniczącego Okręgu Wileńskiego Z. N. P.

Zgromadzenie zaszczycili swoją obecnością: Wojewoda Wileński p. Jaszczołt Władysław, Wojewoda Nowogródzki p. Świderski Stefan, Kurator Okręgu Szkolnego Wileńskiego p. Szelągowski Kazimierz, przedstawiciel U. S. B. p. prof. Patkowski oraz inni przedstawiciele Organizacyj społecznych i społeczeństwa.

Wysłano depesze do Pana Prezydenta, Marszałka J. Piłsudskiego, Ministra W. R. i O. P. i Senatora kol. Nowaka Stanisława — Prezesa Zarządu głównego Z. N. P.

Po zagajeniu i powitaniach reprezentacyjnych — kol. Nowicki Zygmunt — Wiceprezes Zarządu Głównego Z. N. P. wygłosił referat: „Aktualne zagadnienia zawodowe, społeczne i organizacyjne".

Po kilku godzinach dyskusji, podczas której poruszono szereg aktualnych spraw, wybrano Komisje.

Wieczorem uczestnicy Zgromadzenia udali się do teatru.

W drugim dniu obrad przyjęto sprawozdanie z działalności Zarządu Okręgu w 1934 r.

Wybory Zarządu Okręgu w myśl uchwały Zgromadzenia zostały odroczone do grudnia 1935 roku. Kol. Dobosz Stanisław podziękował obecnym za liczny udział w obradach oraz apelował o dalszą współpracę.

Sprawozdanie z wykonania uchwał XIII Zgromadzenia Okręgowego.

Uchwały zostały wydrukowane w „Sprawach Nauczycielskich“ — Nr. 8 z 1935 roku.

Uchwały zostały częściowo zrealizowane przez Zarząd Okręgu a resztę przekazano Zarządowi Głównemu Z. N. P.

Uchwały zrealizowane przez Zarząd Okręgu.

1. Zorganizowano fundusz pożyczkowy na Okręgową Kasę Pożyczkowo - Oszczędnościową.

2. Interwenjowano u władz szkolnych w sprawie rozpaczliwego stanu szkolnictwa na ziemiach północno - wschodnich.

3. Czyniono starania, ażeby dodatek mieszkaniowy był wypłacany przez Izby Skarbowe przy poborach.

4. Interwenjowano u władz szkolnych w sprawie ocen niedostatecznych oraz opinij wydawanych przez kierowników szkół.

5. Interwenjowano u władz szkolnych o zwolnienie płatników rejonowych od załatwiania spraw kancelaryjnych niezwiązanych z wypłatą poborów.

6. Czyniono starania, ażeby budżety szkolne były przekazywane do zrealizowania w myśl instrukcyj kierownikom szkół.

7. Interwenjowano u władz szkolnych w sprawie konferencyj rejonowych.

8. Interwenjowano u władz szkolnych w sprawie pracy społeczno-oświatowej na terenie Okręgu.

Sprawozdanie z zebrań sprawozdawczych Oddziałów Powiatowych.

Sprawozdawcze Zebrania Powiatowe w bieżącym okresie sprawozdawczym odbyły się zgodnie z wymaganiami nowego statutu w miesiącach październiku i listopadzie.

Zebrania sprawozdawcze Oddziałów Powiatowych poprzedziły zebrania sprawozdawcze Ognisk. Wszystkie zebrania sprawozdawcze Oddziałów, dzięki uzyskanym urlopom, były dwudniowe, to też frekwencja w porównaniu z rokiem ubiegłym była większa i dochodziła w niektórych powiatach do 80% ogółu członków Związku.

Tematem obrad zjazdów, poza sprawami organizacyjnemi i sprawozdaniami z działalności Zarządu Oddziału Powiatowego, były referaty: 1) Położenie szkoły i nauczyciela na terenie powiatu; 2) Praca społeczna członków Związku na terenie powiatu i stosunek władz szkolnych i organizacyj społecznych do członków Związku; 3) Zadania organizacyjne (w chwili obecnej na tle nowego statutu Związku

Referaty te oparte na ścisłych danych dostarczonych przez Ogniska obrazowały rzeczywisty stan szkoły i nauczyciela na terenie powiatu. Były one odzwierciedleniem stosunku samorządu do potrzeb szkoły jak również stosunku władz administracyjnych, szkolnych, samorządowych, organizacyj społecznych i samego społeczeństwa do nauczyciela i jego poczynań.

Na podstawie danych statystycznych przytaczanych w referatach trzeba stwierdzić, że sytuacja nauczyciela z każdym rokiem się pogarsza. Ciasne i duszne izby nie przekraczające często 30 m^2 pow w których na jedną zmianę wtłacza się do 60 dzieci, duża liczba dzieci przypadająca na jednego nauczyciela, dochodząca w niektórych miejscowościach do 120, brak często zrozumienia i życzliwości ze strony władz szkolnych, niewłaściwy w wielu wypadkach stosunek administracji ogólnej, brak zrozumienia dla swojej pracy w środowisku, wreszcie sposób kwalifikacji pracy nauczyciela wytwarzają warunki pracy na dalszą metę nie do wytrzymania. Stosowane często przeniesienia bez należytego uzasadnienia, obawa przed ocenami niedostatecznemi i co zatem idzie bardzo często utrata kawałka chleba wytwarza wśród nauczycielstwa atmosferę lęku, serwilizmu i dezorganizację warunków normalnej i właściwej pracy pedagogicznej i dydaktycznej. Gdy do tego dodamy jeszcze fakt obniżki i tak już głodowych poborów nauczyciela, przez wprowadzenie nadzwyczajnego podatku dochodowego, będziemy mieli obraz warunków pracy i bytu nauczyciela na tutejszym terenie.

Wynikiem zebrań są przytaczane niżej uchwały podjęte jednogłośnie przez wszystkie Oddziały Powiatowe:

WNIOSKI.

1) Stwierdzając, iż dokonywane od szeregu lat redukcje wydatków na oświatę powszechną, doprowadziły do zupełnego załamania się powszechności nauczania do upadku poziomu nauczania

i udaremniały nauczycielstwu możność wychowawczego oddziaływania — nauczycielstwo związkowe, wzywa władze państwowe do podjęcia akcji obrony szkolnictwa przed całkowitym upadkiem jej zasięgu i wpływu wychowawczego, a w szczególności domaga się:

a) uruchomienia nowych etatów nauczycielskich;

b) podniesienia wymiaru godzin nauki poszczególnych przedmiotów do norm z r. 1931/32;

c) zasilenia kredytami państwowemi akcji budownictwa szkolnego.

2. Wobec uprawiania w prasie reakcyjnej propagandy za obniżeniem poborów pracowników państwowych, nauczycielstwo związkowe stwierdza, iż ostatnia reforma uposażeniowa zapewniła jedynie dobrobyt wyższym szczeblem hierarchji urzędniczej, zaś nauczyciela zepchnęła do najniższych kategoryj płac. W imię sprawiedliwości społecznej nauczycielstwo domaga się wyrównania krzywdy i takiego zabezpieczenia materjalnego, które pozwoliłoby na wykonywanie pracy nauczycielskiej i utrzymanie rodziny.

3. Wprowadzone ostatnio przepisy o kwalifikowaniu nauczycieli, doprowadzają w praktyce do poniżenia godności nauczyciela, do załamania atmosfery zaufania w pracy szkolnej i czynią nauczyciela bezbronnym wobec wszelkich przepisów niesprawiedliwej oceny i nadużywaniu władzy przez przełożonych. Wystarczy nadmienić, iż inspektorzy szkolni i ich zastępcy wydają oceny, nie widząc ani razu nauczyciela przy pracy, a wszelkie odwołania od ocen załatwia ten sam urząd, który je wydaje. Ponieważ omawiane rozporządzenie krzywdzi moralnie nauczycieli — nauczycielstwo związkowe domaga się zniesienia nowych przepisów o kwalifikowaniu i przywrócenia przepisów poprzednio obowiązujących.

4. Zebrani apelują do Kolegów, kierowników szkół, by w imię godności zawodu nauczycielskiego, ujawniali przed nauczycielami powierzonych sobie szkół treść wydawanych opinij o pracy tych nauczycieli. Postępując w ten sposób nie wchodzą w kolizję z obowiązującemi w tej mierze rozporządzeniami, gdyż żaden z przepisów nie zabrania kierownikowi okazywania nauczycielowi wystawionej o jego pracy opinji.

5. Zebrani wzywają związkowców, członków Tow. Pop. Bud. Publ. Szkół Powsz., by z okazji tygodnia szkoły powszechnej na wszystkich zebraniach kół tego Towarzystwa stawiali wnioski, domagające się od władz państwowych pomocy dla szkoły powszechnej, a zwłaszcza uruchomienia nowych etatów nauczycielskich, zaprzestania redukcji godzin nauki i pomocy finansowej dla budownictwa szkolnego.

Tablica Zjazdowa.

Nazwa Oddziału	Data	Kto był delegowany	
		z ramienia Okręgu	z ramienia Zarządu Głównego
Augustów . . .	28—29.IX	Kol. Tracz Ferdynand	
Baranowicze . .	9—10.IX	Kol. Radziwanowski L.	
Brasław	9—10.XI	Kol. Jaworski Z.	
Głębokie . . .	9—10.XI	Kol. Chmielewski Al.	
Grodno	w chwili oddawania numeru do druku Zjazd jeszcze nie odbył się.		
Lida	16—17.XI	Kol. Hodiw	
Mołodeczno . .	9—10.XI	Kol. Piwowar Kol. Balcerak	Kol. Frysz
Nieśwież . . .	9—10.XI	Kol. Hodiw	
Nowogródek . .	16—17.XI	Kol. Jaworski Kol. Radziwanowski	
Oszmiana . . .	16—17.XI	Kol. Tracz	
Postawy . . .	23—24.XI	Kol. Chmielewski	
Słonim	1—2.XI	Kol. Piwowar	Kol. Nowicki
Stołpce	23—24.XI	Kol. Hodiw	
Suwałki	23—24.XI	Kol. Piwowar	
Święciany . . .	16—17.XI	Kol. Chmielewski	
Szczuczyn k/Lidy	19—20.X	Kol. Jaworki	Kol. Frysz
Wilejka	3—4.XI	Kol. Radziwanowski Kol. Balcerak	
Wołkowysk . .	23—24.XI	Kal. Tracz	
Wołożyn . . .	13—14.X	Kol. Radziwanowski	
Wilno—miasto .	26.X	Kol. Jaworski	
Wilno—Troki . .	16—17.X	Kol. Matuszkiewicz Kol..Lisowski	

Działalność Wydziału Pedagogicznego Okręgu.

W ścisłym związku z reformą organizacyjną Z. N. P. w bieżącym okresie sprawozdawczym stanęły przed Wydziałem Pedagogicznym prace, związane przedewszystkiem z reorganizacją tego wydziału pracy na podstawach i zasadach zakreślonych statutem. Na czoło prac wysunęły się sprawy organizacyjne Wydziałów Pedagogicznych od najniższych komórek organizacyjnych Ognisk do Okręgu włącznie.

W miesiącu wrześniu i październiku dokonano reorganizacji Wydziałów Pedagogicznych Ognisk na terenie całego Okręgu, w miesiącu październiku i listopadzie przy Oddziałach Powiatowych.

Praca w zorganizowanych Wydziałach Pedagogicznych wszystkich komórek organizacyjnych na terenie Okręgu, prowadzoną będzie w dwu kierunkach: a) w kierunku badawczym i b) w kierunku samokształceniowym. O działalności Wydziałów Pedagogicznych poszczególnych komórek organizacyjnych w terenie w chwili obecnej, w stadjum dokonywanej reorganizacji, niewiele da się powiedzieć. W zakresie działu pracy badawczej w związku z referatami „o położeniu szkoły i naczyciela“ na zebraniach dokonano zebrania odpowiednich materjałów. Jest to fragment pracy badawczej, który w większości wypadków już został dokonany przez Wydziały Pedag. Ognisk i Oddziałów Powiatowych.

Działalność Wydziału Pedagogicznego Okręgu za okres sprawozdawczy od 1 stycznia b. r. do chwili bieżącej przedstawia się następująco:

A) W zakresie pracy badawczej.

Podobnie jak w niższych komórkach organizacyjnych tak i w Okręgu zbieranie materjałów do referatu o „położeniu szkoły i nauczyciela“ wchodziło w zakres zadań Wydziału Pedagogicznego. Na podstawie nadesłanych materjałów z terenu od Ognisk i Oddziałów Powiatowych Wydz. Pedag. Okręgu opracował referat na Zjazd sprawozdawczy Okręgu.

Pozatem w swych zadaniach Wydział Pedag. Okręgu zmierza do systematycznego badania stanu szkolnictwa na terenie Okręgu i przedkładania swych wniosków w tej sprawie władzom szkolnym II instancji oraz Zarządowi Głównemu. Zapoczątkowaniem prac w tym kierunku są opracowywane materjały dostarczone przez rozesłane ankiety w ubiegłym roku szkolnym o warunkach pracy i życia nauczyciela na Wileńszczyźnie.

W zakres prac badawczych Wydziału Pedagogicznego Okręgu wchodzi również zbieranie i opracowywanie materjałów dotyczących warunków domowych pracy dziecka, oraz jego zainteresowań do prasy codziennej. Materjał zebrany drogą ankiet jest w opracowaniu.

Ponadto zorganizowane Komisje przy Wydziale Pedag. Okręgu pracują nad zagadnieniami niejednokrotnie już poruszanemi na łamach „Spraw" jak: praca w szkołach wiejskich, badanie wyników nauczania, drugoroczność i jej zwalczanie, współpraca szkoły z domem i dojrzałość szkolna dzieci. W pieżącym roku szkolnym zorganizowano Komisję Wczasów, która łącznie z Komisją Wychowania fizycznego projektują zorganizowanie kursu narciarskiego w czasie świąt Bożego Narodzenia oraz urządzenie wczasów w kilku miejscowościach, na terenie Wileńszczyzny w czasie letnich wakacyj.

B) W dziale pracy samokształceniowej.

a) W okresie sprawozdawczym organizowano Konferencje, przygotowujące do egzaminu praktycznego w czasie od 24 czerwca do 20 lipca b. r. w Wilnie. Z kursu korzystało 60 osób, w tem 54 związkowców i 6 nauczycieli nienależących do Związku. Kurs dla związkowców był bezpłatny. Po przeprowadzonej reorganizacji Wydziału Pedagogicznego Okręgu, organizację powyższych konferencyj podjął

Słuchacze miesiecznych konferencyj przygotowawczych do praktycznego egzaminu

się prowadzić kol. Ratkiewicz Edward. Jednem z najbliższych i najpilniejszych zadań w tej dziedzinie pracy, będzie zebranie danych liczbowych z całego Okręgu, dotyczących nauczycieli nieposiadających egzaminu pedagogicznego;

b) w ubiegłym roku szkolnym, zapoczątkowany związkowy W. K. N. dział „A" w okresie sprawozdawczym odbył miesięczny kurs żywego słowa, w czasie od 24 czerwca do 20 lipca b. r. Z kursu korzystało 70 osób, w tem 68 z okręgu wileńskiego i 2 osoby z innych okręgów. W bieżącym roku szkolnym poza działem „A" (przedmiotami pedagogicznemi i nauką o Polsce współczesnej) urządza się zapisy i na dział „B". Z działu „B" przerabiany będzie przedmiot **historja**;

c) Komisja zajęć praktycznych i rysunków, pod przewodnictwem kol. Radziewanowskiego Leona prowadzi prace w zakresie samokształcenia w dziedzinie zajęć praktycznych i rysunków, urządzając konferencje, oraz kursy praktyczne. W bieżącym roku szkolnym Komisja w programie prac swoich, zamierza stworzyć w jednej z pracowni miasta Wilna ośrodek, umożliwiający dokształcanie się praktyczne i metodyczne nauczycieli w zakresie zajęć praktycznych i rysunków — kol. kol. z terenu naszego Okręgu, chcący bliżej się poznać z pracami Komisji, jak również potrzebujący pewnych rad i wskazówek w nauczaniu tych przedmiotów, proszeni są o nawiązanie kontaktu. Korespondencję należy kierować pod adresem Komisji.

Związkowy Wyższy Kurs Nauczycielski na miesięcznym Kursie wakacyjnym w Wilnie.

Działalność Wydziału Pracy Społecznej Okręgu.

Rok 1935 wykazuje w dalszym ciągu masowy udział nauczycielstwa związkowego w pracy społeczno - oświatowej. Ogromne przeszkody na jakie napotyka nauczycielstwo w pracy społeczno - oświatowej (kryzys gospodarczy, wzrost bezrobocia w miastach i wsiach, wstrzymanie dotacyj na pracę oświatową ze strony państwa i samorządów, trudne warunki materjalne samego nauczycielstwa) stwarza warunki zbyt uciążliwe, a potem następuje pewne kurczenie się zasięgu w pracy społecznej. Jeżeli następuje jedynie kurczenie się zasięgu, a nie załamanie pracy, to należy to przepisać głębokiemu zrozumieniu ze strony nauczycielstwa związkowego, bądź zadań, których wymaga od nas Państwo, a zwłaszcza na terenie Ziem Wschodnich. Rok 1935 wprowadził pewne przesunięcia w poszczególnych formach i ujęciu naszej pracy społeczno - oświatowej. W pracy naszej realizujemy program, jaki nakreślił Związek Nauczycielstwa Polskiego, który nie gubi się w fantazji i rzeczach nieistotnych. Związek Nauczycielstwa Polskiego biorąc pod uwagę współczesne tendencje rozwojowe naszego państwa, określił wyraźnie pogląd, jako organizacja nauczycieli i zarazem pracowników społeczno - oświatowych, na rolę oświaty pozaszkolnej w Polsce w dobie obecnej.

Nasza akcja społeczno - oświatowa w Okręgu wileńskim w szczególny sposób kojarzy się z krystalizowaniem naszej ideologji związkowej w ujęciu praktycznem, nawiązującem do realizowanego na naszym okręgu programu pracy państwowej i społecznej.

Pracę związkową w tym dziale prowadzi Wydział Pracy Społecznej przy Zarządzie Okręgu Z. N. P. w Wilnie, na terenie powiatów Wydziały Pracy Społecznej przy Oddziałach Powiatowy Z. N. P. na terenie gmin Wydziały Pracy Społecznej przy Ogniskach Z. N. P. W pracy społeczno - oświatowej współpracujemy z władzami szkolnemi we wszystkich komórkach organizacyjnych. Uważając jednak, iż praca społeczna nie może mieć charakteru urzędowego jak też półurzędowego, nauczyciele związkowcy nie biorą udziału w tworzeniu komisyj oświatowych przy urzędach gmin i powiatów w charakterze stałych członków.

Udział nauczycielstwa związkowego w organizacjach społecznych jest bardzo znaczny, ale odbywa się on obecnie na zasadach obowiązujących każdego członka Związku Nauczycielstwa Polskiego, t. zn. iż nauczyciel związkowiec dobrowolnie podejmuje pracę w jakiejś

organizacyji, za zgodą władz organizacyjnych Z. N. P. Takie ujęcie organizacyjne, mimo iż forma jego została ustalona, odbywa się dość powoli, ale systematycznie i trwale. Rok 1936 zapewne uchwyci całe nauczycielstwo związkowe w tej akcji.

Działalność Wydziału Pracy Społecznej Okręgu rozwija się w następujących kierunkach:

1) oddziaływanie na członków Związku w sprawie udziału w pracy;

2) ustalenie zasad organizacyjnych dla Wydziałów Powiatowych i Ognisk;

3) rejestrowanie prac członków;

4) w tworzeniu opinji i wysuwanie postulatów w sprawie pracy społecznej.

W związku z powyższem zostały wykonane następujące prace:

Wydział opracował okólnik w myśl którego Oddziały Powiatowe i Ogniska powołały Wydziały Pracy Społecznej. Opracowano i ogłoszono tymczasowy regulamin dla Wydziałów przy Ogniskach.

Na warsztacie pracy znajdują się konferencje i zjazdy przewodniczących Wydziałów Pracy Społecznej Ognisk. Konferencje odbywają się w poszczególnych powiatach. W okresie sprawozdawczym odbyło się już 5 konferencyj.

Wydział Okręgowy przygotowuje program prac i projekt preliminarza wydatków na realizację prac społeczno - oświatowych na okres dwuletni, które zostaną przedłożone Sekcji Społecznej Związku w dniach 13 i 14 grudnia b. r. W okresie sprawozdawczym Wydział odbył 2 posiedzenia plenarne oraz szereg konferencyj prezydjum.

Przewodniczącym Wydziału Pracy Społecznej Okręgu jest koł. Chmielewski Aleksander.

Działalność Sądów Honorowych, koleżeńskich i organizacyjnych.

Sądy Honorowe (w nowym statucie podzielone na dwie grupy a) na sądy koleżeńskie i b) organizacyjne, rozstrzygały sprawy wynikłe na tle osobistem i organizacyjnem. Znaczenie tych sądów się wzmogło, a to dlatego, że skutkiem ciężkich warunków pracy wynikały niekiedy między członkami ostre konflikty, które należało za-

łatwiać w ramach organizacji, bez ingerencji władz szkolnych i sądów powszechnych.

Sądy Honorowe przy oddziałach powiatowych rozstrzygnęły 10 spraw zaś sądy okręgowe rozstrzygnęły 5 spraw.

Działalność Wydziału Obrony Prawnej.

Wydział Obrony Prawnej rozwinął w okresie sprawozdawczym szeroką działalność. W pewnych okresach połowa korespondencji była kierowana do Wydziału Obrony Prawnej. Szeroka i żywa praca społeczna nauczycieli związkowców, obostrzenie przepisów i pogorszenie warunków pracy spowodowało to, że członkowie zwracali się do Okręgu w najróżnorodniejszych sprawach zarówno szkolnych jak również dotyczących pracy społecznej, sądowych i t. d.

Pracę utrudniało to, że *w informacje, poradę i pomoc prawną zwracano się do Okręgu czasami dopiero w ostatniej chwili* jakkolwiek wskazanem jest aby *każdy członek zwracał się do Okręgu możliwie wcześniej nawet przed napisaniem podania, odwołania i t. d. gdyż to przyczyniłoby się do należytego postanowienia sprawy* i przyspieszyłoby jej załatwienie.

Ankiety prawnicze.

Delegaci Okręgu rozdali na zjazdach powiatowych przeszło 1000 ankiet, zawierających pytania: „Jakie przepisy sprawiają nam największe trudności". Materjał uzyskany tą drogą posłuży nam do opracowywania pytań i odpowiedzi w „Dziale prawnym" oraz do ewentualnego wydania „Informatora prawniczego" zawierającego spis podręczników prawniczych i najważniejszych ustaw do użytku organizacyjnego.

„Kącik prawny" w „Sprawach Nauczycielskich".

W Sprawach począwszy od N-ru czerwcowego prowadzono stale dział (kącik) prawny, w którym umieszczono szereg odpowiedzi na aktualne dla nauczycieli zagadnienia prawne.

Referaty prawne przy Oddziałach Powiatowych i Ogniskach.

W okresie zjazdów zorganizowano referaty prawne przy oddziałach powiatowych. Zwiększono również bibljoteki przez zaopatrzenie ich w kilka najniezbędniejszych podręczników. Referaty prawne przy Ogniskach są w stadjum organizacji.

Porady ustne.

W okresie sprawozdawczym półrocznym udzielono 834 porad ustnych. Dotyczyły one emerytur, niedostatecznych ocen, zwolnień, odwołań, spraw dyscyplinarnych, samorządowych, sądowych i t. d.

Porady pisemne.

Porad pisemnych wraz z wzorami podań, odwołań, skarg, udzielono 649.

Obrona przed Komisjami Dyscyplinarnemi.

Obrońców przydzielono 15 kolegom (żankom), w tem w dwóch wypadkach przed Odwoławczą Komisją Dyscyplinarną w Warszawie. We wszystkich wypadkach udało się uzyskać znaczne złagodzenie wymiaru kary, niekiedy nawet całkowite uniewinnienie.

Obrona przed sądami karnemi, cywilnemi i innemi władzami (nieszkolnemi).

Spraw z udziałem adwokata przeprowadzono 10. Z tego 8 z wynikiem dodatnim.

Wydział Obrony Prawnej prowadził: Dr. praw Józef Piwowar, w sądach występowała przeważnie *adwokat Eugenja Szabelska, zam. w Wilnie, ul. Mickiewicza 43 m. 2.*

Działalność Sekcji Szkolnictwa Średniego.

Powołując się na szczegółowe sprawozdanie z działalności Sekcji w Nr. 7 „Spraw Nauczycielskich" (kwiecień 1935) niniejsze uzupełniamy jak następuje:

W bieżącym okresie sprawozdawczym, obejmującym okres 7-miu miesięcy (w tem dwa miesiące wakacyj, działalność sekcji przedstawia się skromniej niż normalnie ze zrozumiałych względów. Istnieje bowiem krótki przeciąg czasu między jednem sprawozdaniem a drugiem; w półroczny zaś zaledwie okres pracy wchodzą jeszcze ferje letnie, gdy wszelka praca w organizacjach prawie ustaje. Praca w sekcjach oddziałowych przedstawia się mniej więcej tak, jak w sprawozdaniu wiosennem. Kryzys organizacyjny daje się tam odczuwać w kierunku raczej rozpadania się poszczególnych sekcyj, niż tworzenia nowych. Fakt ten należy jeszcze tłumaczyć częstemi przesunięciami personalnemi na prowincji, co niezwykle utrudnia tam pracę organi-

zacyjną, tembardziej, iż nauczycieli związkowców w szkołach średnich jest naogół niewielu, przeważnie zaś nauczycielstwo rekrutuje się z t. zw. „dzikich“.

Najwięcej stosunkowo żywotności wykazała sekcja oddziałowa w Wilnie.

Praca tutaj jak dotąd, szła w trzech kierunkach: organizacyjnym, realizacyjno-programowym i kulturalno-oświatowym oraz pedagogicznym.

1. Praca pedagogiczna koncentrowała się do końca roku szkolnego około kwadransów pedagogicznych. W okresie sprawozdawczym wygłoszono trzy pogadanki: a) Czy wiemy, czem jest wychowanie, b) Praca młodzieży szkolnej w świetlicach robotniczych, c) Praca społeczna młodzieży małych miasteczek.

Prócz tego na zwykłych zebraniach sekcji zastanawiano się dwukrotnie nad aktualną teraz w szkole średniej sprawą kart indywidualnych i postanowiono przedyskutować i przepracować ją na specjalnem zebraniu w bieżącym roku szkolnym.

2. **Praca nad realizacją nowych programów.** Postanowiono w roku bieżącym opracować realizację programu klasy II gimnazjum, omawiając na kilku zebraniach praktyczne podejście do pracy nad poszczególnemi przedmiotami w roku ubiegłym. Pierwsze zebranie z tego cyklu w dniu 6 grudnia 1935 roku, poświęcono omówieniu grupy przedmiotów humanistycznych: języka polskiego, historji i łaciny.

Prócz tego na dwóch zebraniach omawiana była kwestja programu przyszłego liceum ogólnokształcącego na podstawie dotychczasowej literatury w czasopismach pedagogicznych. Dyskusja miała charakter mało konkretny, ze względu na brak orjentacji nauczycielstwa w pracach organizacyjnych i programowych przyszłego liceum.

3. **Praca kulturalno-oświatowa,** zaznaczyła się przez nawiązanie kontaktu ze Związkiem Rezerwistów i wygłaszaniem na zebraniach Związku popularnych odczytów przez członków Sekcji.

4. **Praca organizacyjna.** Sekcja odbyła dwa posiedzenia Zarządu, dwa zebrania ogólne Sekcji, w tem jedno walne i posiedzenie Komisji Rewizyjnej, które przeprowadziło kontrolę kursów do dnia 1 kwietnia 1935 roku.

Kursy maturalne są prowadzone nadal i rozwijają się normalnie. Obecnie istnieją dwa kursy niższy i wyższy. Wyniki Egzaminów maturalnych przy Państwowej Komisji Egzaminacyjnej w r. ub. wykazały, iż kurs Sekcji daje element najlepiej przygotowany. Praca na kursie

ma charakter nietylko zarobkowy, ale i ideowy, o czem świadczy organizacja półrocznego kursu dla kl. VIII, od 1 lutego do 1 czerwca 1935 roku, gdzie ilość słuchaczy wynosiła 4 osoby, a personel nauczycielski prowadził z nimi pracę do końca, chcąc umożliwić przystąpienie do egzaminu dojrzałości.

W roku ubiegłym sekcja próbowała zbliżyć do siebie kolegów na gruncie towarzyskim. W tym celu na wiosnę zaprojektowano wycieczkę do Podbrodzia, która nie odbyła się spowodu śmierci Marszałka Józefa Piłsudskiego.

Dnia 25 października 1935 odbyło się **walne sprawozdawcze zebranie Sekcji,** na którem dokonano wyborów Zarządu na okres dwuletni.

Skład nowego Zarządu przedstawia się jak następuje: Przewodniczący kol. Leon Stępiński, zastępca przewodniczącego kol. Andrzej Skórka, sekretarz kol. Kwiatkowski, skarbnik kol. Wałejko, członkowie Zarządu kol. Bieliński (kierownik Kursów Maturalnych) i kol. Wendorff.

Sprawozdanie z działalności kancelaryjnej i kasowej

Okres sprawozdawczy pod względem nasilenia pracy kancelaryjnej odpowiada mniej więcej latom ubiegłym. Świadczy o tem dziennik podawczy zakończony na dzień 1-go listopada 1935 r., Nr. 2464. Liczba ta nie wyczerpuje w całości wykonanej pracy, bo jak podkreślaliśmy w sprawozdaniach za lata ubiegłe do dziennika nie wciągano spraw mniejszej wagi, jak naprzykład — ekspedycji czasopism, wydawnictw, zaproszeń, okólników, spraw zbiorowych, zgłoszeń na kursy i korespondencji ze słuchaczami W. K. N., spraw pożyczkowych, rat i t. p., a którym należało poświęcić dużo czasu, aczkolwiek pracy tej w dzienniku nie rejestrowano.

Do ważniejszych wydarzeń w okresie sprawozdawczym należy odnieść:

1) likwidację działu ewidencyjnego, który obecnie jest prowadzony dla całej Polski w myśl art. 17 statutu przez Zarząd Główny w Warszawie;

2) uruchomienie (dla m. Wilna) działu czasopism dziecięcych (Płomyka i Płomyczka) — ekspedycja czasopism, przyjmowanie zgłoszeń na prenumeratę, pobieranie opłat i t. p.;

3) zwolnienie ze względów oszczędnościowych 2-ch pracowników biurowych — jednego z dniem 30 czerwca 1935 r., drugiego z dniem 31 lipca 1935 r.

Fundusz zapomogowy.

Stosownie do uchwały, powziętej w dniu 6 maja 1932 r. przez X Zgromadzenie Okręgowe Związku Nauczycielstwa Polskiego w Wilnie, w celu niesienia pomocy Kolegom, znajdującym się w wyjątkowych sytuacjach finansowych nie z własnej winy oraz leczącym się w sanatorjach i zakładach leczniczych, został uruchomiony z dniem 1 stycznia 1933 r. Fundusz Zapomogowy Okręgu Wileńskiego Z. N. P.

Fundusz ten jest zasilany jednozłotowemi składkami, wpłacanemi przez wszystkich członków Związku w Okręgu w dniu 1 grudnia każdego roku.

W okresie sprawozdawczym (od dnia 1 stycznia do 30 czerwca 1935 roku) wpłynęło do kancelarji Okręgu 39 podań. Z ogólnej liczby podań załatwiono odmownie prośbę 9 członkom; podań znajdujących w toku załatwienia było 6, zapomogi przyznano 24 członkom na ogólną sumę 1.340 zł. podług poniższego zestawienia:

Przychód:	zł.
Saldo z roku 1934	248.75
Wpłacono przez Oddziały Powiatowe . . .	2.973.50
Razem	3.222.25

Rozchód:	zł.
2 zapomogi po 100 zł.	200.00
4 zapomogi po 75 zł.	300.00
16 zapomóg po 50 zł.	800.00
2 zapomogi po 20 zł.	40.00
Razem	1.340.00
Koszta portoryjne	1.60
Saldo na dzień 1 VII. 1935 r.	1.880.65
Razem	3.222.25

ZESTAWIENIE

obrotowe za okres od 1.I — do 30.VI 1935 r. Okręgu Wileńskiego Z. N. P.

L. p.	NAZWA RACHUNKU	Winien		Ma	
		Zł.	gr.	Zł.	gr.
1	Kasa	56.933	86	56.323	26
2	Zarząd Główny	13.740	54	16.916	10
3	P. K. O.	28.468	09	27.153	70
4	Wierzyciele	25.806	62	44.254	85
5	Dłużnicy	58.705	57	25.177	07
6	Rabaty i wydatki administracyjne	1.645	46	1.645	46
7	Miesięcznik	5.229	50	4.353	12
8	Pożyczki	20.099	45	6.853	66
9	Płomyk i Płomyczek	6.868	24	4.196	11
10	Różne (sumy pızechodnie)	7.315	08	12.529	37
11	Udziały	700	00	3.712	00
12	Kursy (W. K. N.)	2.600	90	5.066	79
13	Walny Zjazd	1.693	15	1.693	15
14	Zyski i straty	4.687	72	5.049	40
15	Fundusz zapasowy i wydawniczy	—	—	9.535	58
16	Fundusz zapomogowy	1.352	60	3.233	25
17	%|% od pożyczek	648	07	648	07
18	Kapitał żelazny funduszu zapomogowego .	—	—	9.250	91
19	Inwentarz	363	00	—	—
20	Druki Zarządu Głównego	159	20	1.445	20
21	Papiery % %	2.020	00	—	—
	Ogółem . . .	239.037	05	239.037	05

BILANS

za okres od 1.I. 1935 r. do 30.VI. 1935 r. Okręgu Wileńskiego Związku Nauczycielstwa Polskiego.

Nazwa rachunków	Aktywa		Nazwa rachunków	Pasywa	
	Zł.	gr.		Zł.	gr.
Kasa	610	60	Zauząd Główny	3175	56
P· K. O.	1314	39	Wierzyciele	18448	23
Dłużnicy	33528	50	Różni.	5214	29
Miesięcznik	876	38	Udziały	3012	00
Pożyczki	13245	79	Kursy	2465	89
Płomyk i Płomyczek . . .	2672	13	Fundusz zapasowy i wydawn.	9535	58
Inwentarz	363	00	Fundusz zapomogowy . .	1880	65
Papiery % %	2020	00	Kapitał żelazny fund. zapom.	9250	91
			Druki Zarządu Głównego .	1276	00
			Czysty zysk . . . . . ,	361	68
	54630	79		54630	79

Przewodn. Wydz. Finans.
Radziwanowski Leon

Vice-Prezes
Jaworski Zygmunt

Wyjaśnienie: 1. do r-ku miesięcznika—saldo ujemme, gdyż zł. 882 gr. 08 zostało przez Zarząd Główny przekazane na nasz rachunek w lipcu 1935 r. — różnica zł. 5 gr. 70 stanowi zysk. 2. do r-ku Płomyk i Płomyczek saldo ujemne tłómaczy się jak następuje: stosownie do pisma Zarządu Okręgu z dnia 10.X 35 r. Nr. 1969/35 wydano premij i zwroty czasopism na kwotę zł. 1793 gr. 70; uznanie w/g wykazu Zarządu Głównego 144 gr. 74; zaległości na prenumeratorach zł. 733 gr. 69, a nie zł. 488 gr. 89 jak wykazano w piśmie Okregu. Ogółem zł. 2672 gr. 13.

RACHUNEK

czystych zysków za okres od 1.I — 30. VI 1935 r. Okręgu Wileńskiego Związku Nauczyc. Polskiego.

Nazwa rachunku	Winien		Nazwa rachunku	Ma	
	Zł.	gr.		Zł.	gr.
Czysty zysk	361	68	% % od pożyczek . . .	361	68
	361	68		361	68

Przewodniczący Wydz. Finans.
Radziwanowski Leon

Vice - Prezes
Jaworski Zygmunt

SPRAWO

z wykonania budżetu Okręgowego Wileń

za czas od 1.I.

ROZCHÓD.

Dział	Wyszczególnienie	Preliminowano Zł.	Preliminowano gr.	Wydatkowano Zł.	Wydatkowano gr.	Wydano więcej niż preliminowano Zł.	Wydano więcej niż preliminowano gr.
I Uposażenie	Pobory generaln. sekretarza[1])	2.400	—	1.200	—	—	—
	Pobory buchaltera i kierownika biura[2])	2.400	—	2.040	—	—	—
	Pobory kancelisty i administracji „Płomyka" . . .	1.200	—	480	—	—	—
	Pobory maszynistki	1.800	—	900	—	—	—
	Pobory woźnego	1.200	—	560	—	—	—
II Lokal	Czynsz za lokal	3.000	—	840	—	—	—
	Podatek lokalowy	360	—	95	86	—	—
	Urządzenie lokalu	300	—	—	—	—	—
	Utrzymanie porządku . . .	200	—	19	—	—	—
	Opał i światło	1.100	—	428	80	—	—
III	Ubezpieczenie	1.223	—	634	20	—	—
IV Kancelarja	Znaczki pocztowe	1.400	—	882	99	—	—
	Wydatki kancelaryjne . . .	1.000	—	607	56	—	—
	Prenumerata pism codzien. .	220	—	132	20	—	—
	Telefon i telegramy	700	—	399	25	—	—
V	Wyjazdy i posiedzenia pełnego Zarządu i lustracje[3])	3.500	—	2.690	16	—	—
	Drobne wydatki czł. Zarządu	720	—	366	80	—	—
VI	Walny Zjazd	1.400	—	1.144	—	—	—
VII	Inwentarz[4])	600	—	1.200	—	600	—
VIII	Sekcje	900	—	449	20	—	—
XI	Urządzenie 2 pokoi	1.500	—	—	—	—	—
X	%% od funduszu zapomogowego	450	—	225	63	—	—
XI	Remont	—	—	350	—	350	—
XII	Nieprzewidziane wydatki . .	200	—	226	08	26	08
		27.773	—	15.871	73	976	08
	Czysty zysk	—	—	361	68	—	—
	Razem . . .	27.773	—	16.233	41	976	08

[1]) Generalny sekretarz zatrudniony nie był natomiast funkcje te oraz kierownictwo buchaltera i kierownika biura był, wzorem lat ubiegłych zatrudniany osobno buchalter żonemi wyjazdami Członków Zarządu, w związku z reorganizacją spowodowaną przez

Z D A N I E

skiego Związku Nauczycielstwa Polskiego

do 30.VI. 1935 r. **PRZYCHÓD.**

Wydano mniej niż preliminowano		Dział	Poz.	Wyszczególnienie	Preliminowano		Zrealizowano	
Zł.	gr.				Zł.	gr.	Zł.	gr.
1.200	—	A.	1	Subsydjum Zarządu Głównego	14.000	—	6.897	—
360	—							
720	—		2	Składki ze Zgromadzenia Okręgowego	1.800	—	1.679	25
900	—							
640	—	B.	1	Rabaty z rat	2.515	96	770	44
2.160	—		2	%% od pożyczek	1.478	39	648	07
264	14							
300	—	C.	1	Czynsz za lokal od Oddziału Grodzkiego i Powiatowego	1.080	—	140	—
181	—							
671	20							
588	80	D.	1	Z czystego zysku za r. 1934	3.364	04	3.364	04
517	01		2	Z pozostałości z r. 1934 . .	2.734	61	2.734	61
392	44							
87	80							
300	75	E.	1	Dochód ze sprzedaży „Płomyka"	800	—	—	—
809	84							
353	20							
256	—							
—	—							
450	80							
1.500	—							
224	37							
—	—							
—	—							
12.877	35							
—	—							
12.877	35			R a z e m . . .	27.773	—	16.233	41

biura spoczywało w ręku kierownika biura. [2]) Z sum preliminownnych na opłacenie oraz kasjerka. [3]) Przekroczenie kwot preliminowanych na lustrację tłómaczy się wzmo- wejście w życie nowego statutu. [4]) Zrobiono zakup maszyny do odbijania masowych pism.

Wesołych Świąt
i
Szczęśliwego Nowego Roku
życzy
Koleżankom i Kolegom

Zarząd Okręgu Wileńskiego
Związku Nauczycielstwa
Polskiego.

KOMUNIKATY.

Sprawa noclegów.

Koledzy, przyjeżdżający na Zjazd Sprawozdawczy Okręgu, którzy zechcą korzystać z noclegu w hotelu, muszą nadesłać zamówienie i pieniądze do dnia 5 grudnia b. r. — Pieniądze i zgłoszenia nadesłane później nie zostaną uwzględnione.

Noclegi będą zamówione w pokojach o 2 i 3 łóżkach. Opłata za jedną dobę wynosi 2—2,50 zł. Doba zaczyna się rano i kończy się następnego dnia o godzinie 18-ej. W zgłoszeniu należy podać dokładną datę i godzinę przyjazdu. Karty noclegowe będą wydawane w lokalu Okręgu, ul. Zygmuntowska 4—5.

Zapisy na Wyższy Kurs Nauczycielski.

W nawale pracy szkolnej i pozaszkolnej trzeba znaleźć czas i na pracę nad samym sobą. Trzeba realnie pomyśleć nad pracą samokształceniową. Czy wiecie wszyscy, że Związek Nauczycielstwa Polskiego prowadzi Związkowe Korespondencyjne Wyższe Kursy Nauczycielskie?

Czy wiecie, że dzięki temu każdy Związkowiec może mieć za trzy lata skończony Wyższy Kurs Nauczycielski?

Czy wiecie, że w ub. roku mieliśmy na Związkowych W.K.N.-ach około 1500 słuchaczy?

I czy nie warto nad tem pomyśleć.

Czy myśleliście nad tem poważnie?

Kto się czuje młodym jeszcze, komu warunki na to pozwalają i kto nie chce pozostać w tyle za współczesną wiedzą pedagogiczną ten powinien sprawą Związkowych Korespondencyjnych Wyższych Kursów Nauczycielskich poważnie się zainteresować i wyciągnąć z tego odpowiednie wnioski, a najlepiej zrobi ten, **kto się na kurs ten zapisze.**

Ogłaszamy niniejszem zapisy na Związkowe Wyższe Kursy Nauczycielskie:

w Krakowie,
w Lublinie,
we Lwowie,
w Poznaniu,
w Warszawie,
w Wilnie.

Zapisy trwać będą od chwili ukazania się niniejszego komunikatu do 10.XII. r. b. Każdy członek Związku, bez względu na przynależność do Okręgu Szkolnego i Okręgu Z. N. P., może zapisać się na którąkolwiek z niżej wymienionych grup i w którymkolwiek z Okręgów na terenie których istnieją Związkowe W. K. N. A więc ktoś, kto pracuje np. w Lublinie może zapisać się na W. K. N. do Lublina, lub do Warszawy lub do Wilna, lub do Poznania lub do Lwowa, lub do Krakowa.

Na wszystkich Związkowych W. K. N. od dnia 1 stycznia 1936 r. będzie zorganizowana grupa działu A (przedmioty pedagogiczne i nauka o Polsce Współczesnej),

nadto zaś na poszczególnych W. K. N.

z działu B będą zorganizowane następujące grupy:

Kraków — historja.

Lwów — matematyka.

Lublin — polonistyka, wychowanie fizyczne.

Poznań — geografja.

Warszawa — historja, polonistyka, geografja, matematyka, przyroda, wychowanie fizyczne, fizyka, śpiew, rysunek, zajęcia praktyczne.

Wilno — historja.

Zacząć studja na Związkowych W. K. N. można od którejkolwiek z grup.

O tem, jakie przedmioty w sumie trzeba skończyć, by otrzymać świadectwo ukończenia W. K. N., znajdą Koledzy informacje w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 9 z roku 1928, poz. 153 i 154.

Praca na wszystkich W. K. N. i na wszystkich grupach rozpocznie się 6-dniowym kursem żywego słowa na Boże Narodzenie i skończy się w zakresie jednej grupy: w dziale A — na 31 października 1936 r., a w dziale B — 31 grudnia 1936 r.

Opłaty za W. K. N.

Słuchacze Związkowych W. K. N-ów obowiązani są uiszczać następujące opłaty: słuchacze działu A — 2 zł. oraz po zł. 7 miesięcznie przez 10 miesięcy (styczeń—październik) plus zł. 20 tytułem opłaty za kurs wakacyjny.

Słuchacze działu B — wpisowe zł. 2, oraz po zł. 7 przez 12 miesięcy (styczeń—grudzień), plus zł. 20 tytułem opłaty za kurs wakacyjny.

Żadnych innych opłat dodatkowych (korespondencja, wypożyczanie książek, nadsyłanie znaczków na odsyłanie prac, programy słuchacze ponosić nie będą.

W bieżącym roku na W. K. N. Związkowe przyjmowani będą tylko członkowie Związku Nauczycielstwa Polskiego. Słuchacze, którzy już zaczęli pracę na W. K. N. w latach poprzednich, a nie są szłonkami Z. N. P., będą mogli skończyć rozpoczęte studja.

Przyjmowanie zapisów. Podania o przyjęcie na W. K. N. należy przesyłać do właściwych kierownictw w jednym z wymienionych wyżej Okręgów, adresując: Do Kierownictwa W. K. N. Okręg . . . . Z. N. P. w . . . .

Do podania o przyjęcie na W. K. N. dołączyć należy: dowód wpłacenia na P. K. O. wpisowego i opłaty za pierwszy miesiąc (razem zł. 10), oraz zaświadczenie o przynależności do Z. N. P. Podajemy Nr. Konta w P. K. O. dla poszczególnych Okręgów Z. N. P., na które trzeba wpłacać owe zł. 10:

Lublin — 142.191 Zarząd Okręgu Z. N. P.
Kraków — 413.675 Zarząd Okręgu Z. N. P.
Lwów — 504.396 Zarząd Okręgu Z. N. P.
Poznań — 208.262 „Nasz Głos“ Poznań.
Warszawa — 25.918 Zarząd Okręgu Z. N. P.
Wilno — 81.300 Zarząd Okręgu Z. N. P.

Podania bez dowodu wpłaty i bez zaświadczenia Ogniska o przynależności do Z. N. P. u słuchaczów nowych rozpatrywane nie będą.

Zapisywać się na W. K. N. mogą Koleżanki i Koledzy, którzy mają już za sobą egzamin praktyczny, albo będą go mieć przed pierwszą „ratą“ egzaminu z W. K. N. (listopad 1936 r. dla działu A lub listopad względnie luty dla działu B).

Na podąniu należy wyraźnie zaznaczyć: na jaką grupę chcecie się zapisać i w jednym roku można być słuchaczem tylko jednej grupy, czy byliście poprzednio słuchaczami Związkowego W. K. N. i na jakiej grupie, w końcu należy podać swój dokładny adres: miejscowość, obwód szkolny, Okręg szkolny, ostatnia poczta. Właściwe kierownictwo W. K. N. Związkowych wyślą Koleżankom i Kolegom zawiadomienia o przyjęciu na W. K. N. i zawiadomią, kiedy i gdzie zgłosić się należy na pierwszy kurs żywego słowa organizowany w czasie feryj Bożego Narodzenia, podadzą również informacje o programach, o ilości prac korespondencyjnych i t. p.

Z zapisaniem się nie zwlekajcie i nie odkładajcie tego na ostatnie dni listopada, gdyż utrudni to kierownictwu pracę. Macie 30 dni do namysłu. Pomyślcie więc Koleżanki i Koledzy o swej przyszłości oceńcie swe siły i możliwości i stawajcie do dalszej pracy nad sobą.

Czas leci, stać w miejscu nam nie wolno.

Kurs Narciarski.

Komisja Wczasów przy Zarządzie Okręgu w Wilnie w czasie od 30 grudnia 1935 r. do 7 stycznia 1936 r. organizuje łącznie z Okręgowym Ośrodkiem W. F. w Wilnie Kurs narciarski. Czas wolny od zajęć będzie wykorzystany organizacją życia towarzyskiego i na poznanie Wilna.

Uczestnicy zamieszkają w schronisku narciarskim Okr. Ośr. W. F. na Antokolu. Uczestnicy Kursu otrzymają narty i kijki na miejscu. Strój i obuwie należy przywieźć ze sobą. Mieszkanie i utrzymanie wyniesie 2 zł. dziennie. Na koszta organizacyjne i wpisowe należy przesłać 5 zł. do Komisji Wczasów Okr. Z. N. P. w Wilnie lub wpłacić na konto P. K. O. Nr. 81300 z odnotacją na odwrocie „opłata za kurs narciarski“.

Zgłoszenia na Kurs wraz z dowodem wpłacenia wpisowego należy nadsyłać najpóźniej do 10 grudnia b.r.

Zaznaczamy, że uczestnicy kursu będą korzystali w przejazdach koleją ze zniżek wojskowych.

Dalsze szczegóły organizacyjne będą podane indywidualnie po otrzymaniu zgłoszeń.

Komisja Wychowania Fizycznego i Wczasów przy Okręgu Z. N. P. Wilno.

Ogłoszenie konkursu.

Celem uczczenia 10-letniej rocznicy zgonu Wł. St. Reymonta, laureata nagrody Nobla, wyznaczyła wdowa jako pierwszą nagrodę zł. 2.000.—, a Zakład Narodowy im. Ossolińskich jako drugą nagrodę zł. 1.000.—, za najlepsze prace o życiu i całokształcie twórczości Wł. St. Reymonta.

Prace dotychczas nieogłoszone, nie przekraczające 15 arkuszy druku formatu naukowego (63×95), składane być mają pod adresem: Zakład Narodowy im. Ossolińskich we Lwowie na ręce Dyr. D-ra L. Bernackiego, w terminie ostatecznym do 1-go maja 1936 r., pod godłem, z kopertą zaklejoną, która zawierać ma imię, nazwisko i dokładny adres autora pracy.

Przewodniczący sądu konkursowego: Prof. Ignacy Chrzanowski, członek Polskiej Akademji Umiejętności.

Członkowie:

Prof. Dr. Tadeusz Zieliński, członek Polskiej Akademji Literatury,

Dr. Stanisław Pigoń, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego,

Dr. Józef Ujejski, profesor Uniwersytetu Warszawskiego,

Dr. Konrad Górski, profesor Uniwersytetu Wileńskiego,

Dr. Roman Pollak, profesor Uniwersytetu Poznańskiego,

Dr. Benryk Życzyński, profesor Uniwersytetu Lubelskiego,

Dr. Ludwik Bernacki, dyrektor Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie,

Bronisław Laskownicki, prezes Syndykatu Dziennikarzy i Literatów we Lwowie.

Ogłoszenie nagród musi nastąpić najpóźniej 1-go sierpnia 1936 r. Nagrodzone prace będą własnością autorów, a prawo pierwszeństwa wydania zastrzega sobie Zakład Narodowy im. Ossolińskich.

OGŁOSZENIE.

Zarząd Oddz. Grodz. Z. N. P. w Wilnie powiadamia swych członków, że sekretarjat Oddz. Grodzk. jest czynny w poniedziałki, środy i piątki w godzinach od 17 do 19.

Okręg Związku Nauczycielstwa Polskiego niniejszem ogłasza, iż z dniem 1 grudnia b. r. zostały urządzone dwa pokoje noclegowe dla przyjezdnych Koleżanek i Kolegów w lokalu Okręgu Z. N. P. przy ul. Zygmuntowskiej 4—5.

ODPOWIEDZI REDAKCJI.

Kol. Szapiel — art. „Z próżnego i Salomon nie naleje“ — wykorzystamy.

Kol. Owczynnik — art. „Zagadnienie szkolnictwa na wileńszczyźnie“ — umieścimy.

Kol. Mikukiewicz — art. „Dziennik i czasopismo jako pomoce naukowe“ — wydrukujemy.

P. Wyleżyńska — Paryż — art. „Nasi chłopcy“ — wydrukujemy.

Kol. W. M. — „Z naszej doli“ — nie wykorzystamy.

RECENZJE.

MJR.-PIL. ST. KARPIŃSKI: POLSKIE SKRZYDŁA W MOICH LOTACH DŁUGODYSTANSOWYCH. KSIĄŻNICA—ATLAS. LWÓW—WARSZAWA. STRON 264. ZŁ. 4.50.

Nie tak dawne są czasy, kiedy całe społeczeństwo polskie, pogrążone w ciężkim smutku i rozpaczy po tragicznej śmierci zwycięskich bohaterów challenge'u ś. p. kapitana Żwirki i inżyniera Wigury, — w miesiąc potem zostało zdecydowanie podniesione na duchu i umocnione w silnej wierze we własne polskie siły lotnicze, gdy jeden z asów naszego lotnictwa przeniknął na polskich skrzydłach wgłąb tajemniczej Azji aż do Kabula, egzotycznej stolicy dalekiego Afganistanu, by następnie poprzez Persję, Irak, Egipt, Palestynę, Syrję i Turcję powrócić zwycięsko do Polski. Niezapomniany ten fakt został zapisany złotemi zgłoskami w historji naszego młodego lotnictwa.

Teraz dopiero ukazuje się w sprzedaży książka bohatera tego wielkiego lotu, majora-pilota Stanisława Karpińskiego, nosząca tytuł „POLSKIE SKRZYDŁA w moich lotach długodystansowych“. Czytelnik znajdzie w niej opis wrażeń i przeżyć w trzech wykonanych przez autora kolejno lotów długodystansowych: dookoła Polski w jednym skoku, dookoła Europy i wreszcie do Azji i Afryki, jak również przygotowania lotu do Australji. Przedmowa autora i ciekawy wstęp wprowadzają czytelnika w nieznany świat zmagań lotniczych w walce o wspaniałe jutro polskiego lotnictwa.

Książka ta przynosi nowe walory literackie człowieka uskrzydlonego, który patrzy na świat poprzez wirowy, niewidzialny ślad śmigła jego skrzydlatej chimery, stanowiącej dziesiejszą czarowną rzeczywistość dwudziestego wieku. Styl książki odpowiada zupełnie jej treści i mocą polskiego silnika wchodzi zwycięsko do serc czytelników.

Przeznaczona jest w pierwszym rzędzie dla młodzieży i jej poświęcona jest przez autora, ale zainteresuje każdego, komu drogiem jest rozwinięcie coraz mocniej i dalej swe skrzydła nasze lotnictwo, — każdego, kto — jak autor — kieruje się dewizą nieśmiertelnego wieszcza: „Tam sięgaj, gdzie wzrok nie sięga.— Łam, czego rozum nie złamie".

J. RYCHLIŃSKI: PRZYGODY KRZYSZTOFA ARCISZEWSKIEGO. KSĄŻNICA — ATLAS. LWÓW — WARSZAWA. STR. 184. ZŁ. 2.80.

Z pośród postaci historycznych, dopominających się od potomnych pamięci i kontynuowania dróg ich życia, jedną z najważniejszych, najaktualniejszych jest Krzysztoft Arciszewski, starszy nad armatą koronną czyli generał artylerji za Władysława IV i Jana Kazimierza. Polska, która otwarła zpowrotem bałtycką bramę morza i odczuwa dotkliwy głód ekspanzji, głód kolonij, musi zwrócić się ku postaci wielkiego polskiego kolonjalnego, choć nie dla Polski, lecz dla Holandji zawojował on Brazylję, o czem świadczy dowodnie medal wybity w roku 1637 na jego cześć przez ówczesną holenderską Kompanję Zachodnio-Indyjską. On to w pochodach konkwistadorskich wypełnił sławą swego oręża burzliwe dziesięciolecie, zdobył dla Holandji całą prawie Brazylję, Parahiba i Pernambuco, stany, w których tak licznie gromadzi się dziś wychodźtwo polskie, i w nieustannych szczęśliwych bitwach uzyskał szarżę generała artylerji i admirała holenderskiego. Powołany przez Władysława IV na służbę polską, on to w przeddzień wojen kozackich i „potopu" pozbawioną broni palnej i dział Rzeczpospolitą uzbroił, był duszą bohaterskiej obrony Lwowa przed Chmielnickiem, właściwym dowódcą w bitwie pod Zborowem, w której genjuszem swym i męstwem wojsko i Rzeczypospolitą ocalił, a przez to i bohaterów, zamkniętych z Jeremim Wiśniowieckim w Zbarażu. On to był mistrzem artylerji polskiej i zreformował na europejską modłę hołdujące przestarzałej taktyce wojsko polskie. To jeden z plejady polskich Wodzów.

Nie należy się dziwić, że postać tej miary zafascynowała Jerzego Bohdana Rychlińskiego, autora Holendra latającego (r. 1920), Mah-Jonga (r. 1925) i Róży Korsarskiej (r. 1928), który od pierwszych dni powstania Państwa, pismem i czynem służy idei Morza Polskiego i stworzenia polskiej siły na morzu. J. Rychliński należy niewątpliwie do tych fanatycznych propagatorów Czynu morskiego, których słowem duch Polski został dla sprawy morskiej obudzony i Gdynia z wioski rybackiej wyczarowana. W szeregu wstrząsających obrazów autor „Przygód Krzysztofa Arciszewskiego" kreśli jego życie podążając za czerwoną nicią tęsknoty bohatera do „Czerwonej żmii", księżniczki hiszpańskiej, tęsknoty, złożonej wkońcu w ofierze potężniejszej miłości dla Ojczyzny. Poza tą dyskretnie wplecioną fabułą, książka jest tak źródłowa i ścisła, jak dokument historyczny. Zresztą mówi ona sama za siebie pulsem wieku, poezją czynu — zarówno do nas, jak i do młodych, w których rękach spocznie władanie Polskiem morzem.